

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΗΣ 2010

(Αποφάσεις υπ'αριθμ.7792/2009 και 1615/2010 του Πρωτοδικείου Αθηνών)

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ : ΛΕΩΦ. ΒΑΣ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ 12 – ΑΘΗΝΑ – 116 35
E-mail : eed.mediation@gmail.com Τηλ. : 210 7522520
FAX : 210 7567520 και 210 6233112

Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΣΕ ΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ
ΚΑΤΑ ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. **ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ**

Η διαμεσολάβηση είναι ένας εναλλακτικός - σε σχέση με την δικαστική διαδικασία - τρόπος επίλυσης διαφορών.

Πέραν του μεγάλου πλεονεκτημάτος της ότι είναι κατά πολύ ταχύτερη από την δικαστική διαδικασία, το σημαντικότερο – κατά την άποψή μας – χαρακτηριστικό της είναι ότι διεξάγεται – εάν ο διαμεσολαβητής επιτελέσει σωστά το έργο του - σε ήπιο κλίμα, που επιτρέπει ακόμη και να διατηρήσουν τα μέρη καλές σχέσεις μεταξύ τους στο μέλλον διότι, εάν επιλυθεί η διαφορά τους με την διαδικασία της διαμεσολάβησης, θα πρόκειται περί απόφασης των ιδίων των μερών και όχι ενός Δικαστηρίου, που τους την επιβάλλει.

Η διατήρηση φιλικής σχέσης και ο ειρηνικός τρόπος διεξαγωγής της διαμεσολάβησης παραπέμπουν στις μεγάλες αρχές όλων των θρησκειών και των φιλοσοφικών συστημάτων, από καταβολής Κόσμου.

Σας εκπλήσσει αυτό; Το ίδιο εξέπληξε και εμένα όταν σε Διεθνές Συνέδριο με θέμα την διαμεσολάβηση, που διεξήχθη στην Δαμασκό τον Μάρτιο του 2010, άκουσα συνάδελφο μωαμεθανό να εκθέτει, στα πλαίσια της ομιλίας του, ότι η διαμεσολάβηση προβλέπεται από το Κοράνι ! Η πρώτη σκέψη μου ήταν να φροντίσω, επιστρέφοντας στην Ελλάδα, να εντοπίσω το σχετικό χωρίο του Κορανίου, διότι το θέμα με ενδιέφερε και με ενδιαφέρει ευρύτερα. Στο ταξίδι της επιστροφής, η φράση αυτή του συναδέλφου τριγυρνούσε στο μυαλό μου και ξαφνικά κατάλαβα : ο συνάδελφος εννοούσε ότι η ειρηνική επίλυση των διαφορών συνάδει με τις θρησκευτικές, αιώνιες, άφθαρτες και κεφαλαιώδεις αρχές, όχι μόνο του Ισλάμ, αλλά και – κυρίως – του Χριστιανισμού, του Ινδουισμού, του Βουδισμού, του Ιουδαϊσμού και όλων των φιλοσοφικών διδασκαλιών από τους αρχαίους Έλληνες μέχρι και σήμερα.

Ποιές είναι αυτές οι ανεκτίμητες αρχές ? Κυρίως δυο : «αγαπάτε αλλήλους» και «αλλήλων τα βάρη βαστάζετε».

Η σκέψη μου παραπέμφθηκε στον «μάγο», στον οποίο προστρέχουν ακόμη και σήμερα όλα τα μέλη της μικρής κοινότητας που αποτελεί κάθε χωριό μέσα στην ζούγκλα, στην σαβάνα κ.λ.π... για να ζητήσουν την βοήθειά του στην επίλυση των θεμάτων τους, είτε αυτά αφορούν προσωπικούς τους προβληματισμούς, είτε διαφορές με τρίτους, στον Μουφτή - Ιεροδίκη, που ερμηνεύει το Κοράνι και εφαρμόζει τις διατάξεις του, στον Λουδοβίκο τον ΙΧ, Βασιλέα της Γαλλίας τον 13^ο αιώνα και μετέπειτα Άγιο Λουδοβίκο, ο οποίος, καθισμένος κάτω από μια μεγάλη δρυ, άκουγε τους υπηκόους του, που προσέφευγαν σε αυτόν και τους βοηθούσε να λύσουν τις διαφορές τους και να συμφιλιωθούν.

Η διαμεσολάβηση είναι λοιπόν, προκριτέα, όχι μόνο διότι είναι ταχύτερη και ολιγότερο δαπανηρή από την δικαστική ή την διαιτητική διαδικασία, αλλά, κυρίως, διότι επιτρέπει να διαφυλαχθούν - έστω και ενδεχομένως ή έστω και εν μέρει μόνο – οι ανθρώπινες σχέσεις, πράγμα εξαιρετικά δύσκολο σε περίπτωση δικαστικής διαμάχης, λόγω της τεταμένης ατμόσφαιρας που επικρατεί κατά κανόνα σε μια δίκη, την οποία πολλές φορές τροφοδοτούμε εμείς οι δικηγόροι, σε μια προσπάθεια να ευχαριστήσουμε τον πελάτη μας, ο οποίος – θα πρέπει να το πούμε και αυτό – όσο περισσότερο φωνάζει ο δικηγόρος του και απειλεί ότι θα «αποκεφαλίσει» τον αντίδικο, τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες να τον θεωρήσει καλό δικηγόρο.

Μετά από αυτές τις θρησκευτικοκοινωνικές σκέψεις, ας επανέλθουμε στην πεζή πραγματικότητα και καθημερινότητα για να πούμε ότι η διαμεσολάβηση ως θεσμός θεσπίστηκε με την Ευρωπαϊκή Οδηγία 2008/52 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, με την οποία ορίστηκε ότι τα Κράτη Μέλη οφείλουν να εισάγουν, στο εσωτερικό Δίκαιό τους το κάθε ένα, την διαμεσολάβηση σχετικά με αστικές και εμπορικές διασυνοριακές διαφορές, το αργότερο μέχρι τη 21η Μαΐου 2011.

Στην Ελλάδα, η διαμεσολάβηση εισήχθη στην εσωτερική μας Νομοθεσία ως εναλλακτικός τρόπος επίλυσης αστικών και εμπορικών διασυνοριακών αλλά και ενδοσυνοριακών διαφορών με τον πολύ πρόσφατο Ν. 3898/16.12.2011.

Διασυνοριακή διαφορά είναι εκείνη όπου ένα από τα μέρη τουλάχιστον κατοικεί μόνιμως ή διαμένει συνήθως σε Κράτος Μέλος διαφορετικό από εκείνο οποιουδήποτε άλλου μέρους εμπλεκόμενου στην διαφορά.

2. ΤΑ ΚΥΡΙΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ

α. Η διαμεσολάβηση είναι μια διαδικασία, στην οποία δυο ή περισσότερα μέρη, που έχουν μια αστική ή εμπορική διαφορά, **προσφεύγουν οικιοθελώς** είτε πριν αρχίσουν οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία, είτε αφού αρχίσει η δικαστική διαδικασία και μάλιστα σε οποιοδήποτε στάδιο και αν ευρίσκεται αυτή. Η σχετική συμφωνία των μερών πρέπει να είναι γραπτή.

Υπάρχουν, όμως, περιπτώσεις όπου η προσφυγή στην διαμεσολάβηση είναι υποχρεωτική. Οι περιπτώσεις αυτές είναι : (i) όταν διαταχθεί η

διαμεσολάβηση από Δικαστήριο Κράτους Μέλους και (ii) όταν υφίσταται υποχρέωση διαμεσολάβησης δυνάμει του εθνικού μας Δικαίου. Η πρώτη περίπτωση αφορά διασυνοριακές διαφορές, ενώ η δεύτερη ενδοσυνοριακές.

Πέραν των ανωτέρω, το Δικαστήριο, ενώπιον του οποίου είναι εκκρεμής μια αστική ή εμπορική υπόθεση, μπορεί να καλεί τα μέρη να προσφύγουν στην διαμεσολάβηση για να επιλύσουν την διαφορά τους εφόσον, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της υπόθεσης, θεωρήσει ότι υπάρχει έδαφος για εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς. Τα μέρη δεν είναι υποχρεωμένα να συμφωνήσουν με την υπόδειξη αυτή του Δικαστηρίου και δεν προβλέπονται κυρώσεις για την μη συμμόρφωσή τους με αυτήν και τούτο για να μην αλλοιωθεί ο οικιοθελής χαρακτήρας της διαμεσολάβησης, που είναι ο ακρογωνιαίος λίθος της.

Δεν παύει, όμως, διάφορα Κράτη, όπου ο θεσμός της διαμεσολάβησης προϋπάρχει ήδη εδώ και δέκα (10) ή και είκοσι (20) ακόμα έτη, δηλαδή πολύ πριν από την θεσμοθέτησή του από τα αρμόδια όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να έχουν βρει τρόπους που κάνουν τους διαδίκους να εξετάζουν με σοβαρότητα και περίσκεψη – και όχι παρορμητικά – την υπόδειξη του Δικαστηρίου να προσφύγουν σε διαμεσολάβηση. Ένας τέτοιος έμμεσος τρόπος, ο οποίος εφαρμόζεται σχεδόν ως κανόνας στο Ηνωμένο Βασίλειο, είναι να υποχρεώνεται το διάδικο μέρος, που δεν συμφώνησε στην προσφυγή σε διαμεσολάβηση και τελικά έχασε την δίκη, να καταβάλει αυξημένη, «τσουχτερή» δικαστική δαπάνη.

Εάν τα μέρη συμφωνήσουν και ακολουθήσουν την υπόδειξη του Δικαστηρίου περί προσφυγής στην διαδικασία της διαμεσολάβησης, το Δικαστήριο αναβάλλει υποχρεωτικά την συζήτηση της υπόθεσης σε δικάσιμο μετά από τρεις μήνες και όχι πέραν του εξαμήνου.

β. Η διαμεσολάβηση έχει απολύτως εμπιστευτικό χαρακτήρα και πρέπει να διεξάγεται κατά τρόπο που να μην παραβιάζει το απόρρητο αυτής, εκτός εάν τα μέρη συμφωνήσουν διαφορετικά.

Η έννοια της εμπιστευτικότητας είναι διττή :

i. αφενός μεν, όσα λαμβάνουν χώρα κατά την διάρκεια της διαδικασίας της διαμεσολάβησης δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν ενώπιον του Δικαστηρίου, σε περίπτωση που η διαμεσολάβηση δεν καταλήξει σε συμφωνία και τα μέρη προσφύγουν δικαστικά, ενώ ο διαμεσολαβητής, τα μέρη, οι πληρεξούσιοι αυτών και όσοι άλλοι συμμετέχουν στην διαδικασία δεν εξετάζονται ως μάρτυρες ενώπιον του Δικαστηρίου, εάν συντρέξει περίπτωση δικαστικής διαδικασίας και

ii. αφετέρου, ο διαμεσολαβητής μπορεί - από όσα του εκθέτει κάποιος από τα μέρη σε κατ'ιδίαν συναντήσεις, που ενδεχομένως έχει ο διαμεσολαβητής με κάθε ενδιαφερόμενο κατά την διαδικασία - να μεταφέρει στο ή στα άλλα μέρη μόνον όσα ρητά του επιτρέψει ή του ζητήσει να μεταφέρει εκείνο το μέρος, που του τα εξέθεσε.

γ. Η διαμεσολάβηση είναι μια εύκαμπτη διαδικασία, με την έννοια ότι δεν διέπεται από τυπικούς κανόνες γι αυτό και ο τρόπος και ο ρυθμός διεξαγωγής της διαφέρει κατά περίπτωση, εξυπακουόμενου ότι την διεύθυνση της διαδικασίας έχει – και οφείλει να έχει – ο διαμεσολαβητής, ο οποίος την συντονίζει και αποφασίζει πως θα προχωρήσει διαδικαστικά.

Παραδείγματος χάριν, ο διαμεσολαβητής θα αποφασίσει ποιό από τα δυο μέρη θα αρχίσει να εκθέτει τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης και ποιά είναι η δική του θέση, τα παράπονα και οι αξιώσεις του, εάν θα έχει ή όχι κατ'ιδίαν συνομιλίες με κάθε μέρος (εάν ο διαμεσολαβητής αποφασίσει ότι θα έχει κατ'ιδίαν συνάντηση με ένα μέρος πρέπει υποχρεωτικά να έχει και με το άλλο ή και με τα άλλα μέρη για να μην διασαλευθούν οι ισορροπίες καθώς και η αρχή της ίσης μεταχείρισης και της αμεροληψίας του), ο διαμεσολαβητής θα επιλύσει διάφορα θέματα, που μπορεί να προκύψουν, όπως, π.χ. αντεγκλήσεις, φραστικές παρεκτροπές, διακοπές κάποιου μέρους που έχει τον λόγο από άλλο κ.λ.π., υπενθυμίζοντάς τους ότι η ηρεμία συντελεί καθοριστικά στην πρόοδο της διαδικασίας σε αντίθεση με την επιθετικότητα και ότι με το να ακούμε κάποιον δεν σημαίνει υποχρεωτικά ότι συμφωνούμε μαζί του, συμβάλλει όμως οπωσδήποτε στην εξεύρεση λύσης.

δ. Η διαμεσολάβηση χαρακτηρίζεται και διαπνέεται από τον κανόνα της αμεροληψίας του διαμεσολαβητή και της ίσης μεταχείρισης των μερών.

Πρωταρχικός στόχος του διαμεσολαβητή πρέπει να είναι να κερδίσει την εμπιστοσύνη όλων των μερών, που συμμετέχουν στην διαδικασία της διαμεσολάβησης, να τους πείσει ότι είναι και θα παραμείνει αμερόληπτος, ότι θα δώσει ίσες ευκαιρίες έκφρασης σε όλους και να τους κάνει να καταλάβουν ότι, **εάν επιτευχθεί συμφωνία, αυτή θα επιτευχθεί αποκλειστικά από τους ίδιους και ότι ο ίδιος απλά και μόνον θα τους διευκολύνει σε αυτό.**

Ο διαμεσολαβητής παρέχει την βοήθειά του στους ενδιαφερόμενους διευκολύνοντάς τους να πλησιάσουν ο ένας τον άλλο, να αποφορτιστούν από αρνητικές διαθέσεις και επήρειες, να δουν τα πραγματικά συμφέροντά τους χωρίς να παραμένουν προσκολλημένοι σε αρχικές θέσεις, που μπορεί να υπαγόρευσε ο θυμός, που τους διακατέχει μια εσφαλμένη εικόνα του όλου θέματος (την οποία **εσφαλμένη εικόνα θα πρέπει οι ίδιοι οι ενδιαφερόμενοι να ανιχνεύσουν, με την βοήθεια του διαμεσολαβητή, αλλά όχι καθ'υπόδειξή του**).

ε. Η διαμεσολάβηση δεν είναι δεσμευτική, με την έννοια ότι οποιοδήποτε μέρος μπορεί να αποχωρήσει όποτε θέλει. Δεσμευτική καθίσταται η συμφωνία που θα εξευρεθεί, ενδεχομένως, από τους ενδιαφερόμενους, μόνον από την στιγμή κατά την οποία θα υπογραφεί από όλα τα μέρη.

ζ. Η διαμεσολάβηση διεξάγεται μεταξύ τουλάχιστον δυο προσώπων που, κατ'αρχήν, έχουν αντίθετα συμφέροντα. Στο τέλος της διαδικασίας, μπορεί να αποδειχτεί ότι τα συμφέροντά συγκλίνουν.

Το γνωστότερο παράδειγμα που περιέχεται στα πλέον διαδεδομένα βιβλία περί διαμεσολάβησης είναι το εξής : δυο χωρικοί διεπληκτίζοντο διεκδικώντας τα πορτοκάλια, που παρήγε μια πορτοκαλιά, η οποία βρισκόταν ακριβώς πάνω στο όριο των δυο εφάπτομένων κτημάτων τους. Ούτε κουβέντα για να μοιράσουν την παραγωγή. Ο κάθε ένας ήθελε όλα τα πορτοκάλια. Όμως, με τη βοήθεια του σοφού του χωριού «βγήκε τελικά στην επιφάνεια» ότι ο ένας ήθελε τα πορτοκάλια για τη ψίχα τους προκειμένου να την στύβει και να παράγει φρέσκο χυμό για να τον πωλεί από την καντίνα, που διατηρούσε πιο κάτω, ενώ ο άλλος ήθελε τη φλούδα των πορτοκαλιών για να κάνει η γυναίκα του γλυκό και να το πωλεί στις συγχωριανές της μαζί με τα άλλα γλυκά που έφτιαχνε. Έτσι, το πρόβλημα λύθηκε !! Αποφάσισαν να ξεφλουδίζουν τα πορτοκάλια και ο ένας να παίρνει την ψίχα και ο άλλος την φλούδα. Αποδεικνύεται, έτσι, ότι ένας από τους στόχους του διαμεσολαβητή είναι να «φέρει στην επιφάνεια» τα πραγματικά συμφέροντα των ενδιαφερομένων – πέραν του ότι πρέπει να αναζητήσει και να φέρει στην επιφάνεια και τις πραγματικές αιτίες της διαφοράς – να τους βοηθήσει να απεγκλωβιστούν από τις θέσεις, που έχουν πάρει και στις οποίες έχουν ίσως αγκιστρωθεί, μη μπορώντας να δουν πιο πλατιά και ακόμη ολιγώτερο σε βάθος χρόνου το όλο θέμα, έτσι ώστε να βρουν την καλλίτερη, με όλες τις έννοιες, λύση για όλους.

Ένα από τα πιο αποτελεσματικά εργαλεία του διαμεσολαβητή για να επιτύχει τα ανωτέρω, είναι οι ερωτήσεις, στις οποίες οι ενδιαφερόμενοι δεν μπορούν να απαντήσουν με ένα «ναι» ή ένα «όχι», αλλά αναγκαστικά πρέπει να «ψάξουν» μέσα τους και ίσως στην καρδιά τους για να δώσουν μια εμπειριστατωμένη απάντηση.

Στην διαμεσολάβηση, μπορούν να συμμετέχουν, βεβαίως, περισσότερα από δυο μέρη, οπότε η όλη διαδικασία και κάθε πτυχή της είναι αυτομάτως πιο περίπλοκες, διότι οι ισορροπίες χρειάζονται μεγαλύτερη προσπάθεια για να τηρηθούν και, γενικά, η όλη διαδικασία είναι πιο «σύνθετη» διότι είναι ασφαλώς, πιο δύσκολο, να συμβάλει κανείς στην προσέγγιση πέντε ανθρώπων από δυο, είναι πιο δύσκολο να κερδίσει την εμπιστοσύνη πέντε ατόμων και άλλο δυο κ.λ.π..

Η διαμεσολάβηση μπορεί να διεξαχθεί και στα πλαίσια της ίδιας επιχείρησης ή ακόμη και της ίδιας οικογένειας, όταν τα μέλη των εμπλεκόμενων «παρατάξεων» ανήκουν στην ίδια επιχείρηση ή στην ίδια οικογένεια ή στην ίδια οικογενειακή επιχείρηση. Οι περιπτώσεις αυτές ίσως είναι εκείνες στις οποίες η διαμεσολάβηση ενδείκνυται το περισσότερο, λόγω της δυνατότητας διασφάλισης μελλοντικών καλών σχέσεων, που παρέχει.

Αυτές είναι από τις βασικές περιπτώσεις, στις οποίες η προσφυγή στην διαμεσολάβηση πριν από την έναρξη οποιασδήποτε δικαστικής διαδικασίας είναι – θα έπαιρνα το θάρρος να πω – απόλυτα ενδεδειγμένη.

Η διαμεσολάβηση δεν περιλαμβάνει την απόπειρα συμβιβασμού που γίνεται από τον Ειρηνοδίκη ή το Δικαστήριο κατά την έναρξη της δίκης σύμφωνα με τα σχετικά άρθρα του ΚΠολΔικ. Οι ουσιώδεις διαφορές είναι ότι,

στην δικαστική απόπειρα συμβιβασμού, ο δικαστής – σε αντίθεση με τον διαμεσολαβητή – δεν επιλέγεται βεβαίως από τους διαδίκους και, σε ορισμένες περιπτώσεις εργατικών κυρίως διαφορών, η απόπειρα συμβιβασμού είναι υποχρεωτική – σε αντίθεση με την διαμεσολάβηση, που αποτελεί εκούσια επιλογή των ενδιαφερομένων.

Η διαμεσολάβηση ουδεμία σχέση έχει με την διαιτησία, διότι ο διαιτητής ή οι διαιτητές εάν είναι πλείονες του ενός εξετάζουν την υπόθεση και εκδίδουν απόφαση δεσμευτική για τα μέρη, σε αντίθεση με τον διαμεσολαβητή, που ουδεμία εκδίδει απόφαση, αλλά απλώς και μόνο διευκολύνει τους ενδιαφερόμενους να βρουν εκείνοι λύση.

3. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΗΣ

Ο διαμεσολαβητής είναι ένα τρίτο σε σχέση με τους διαδίκους πρόσωπο, που επιλέγεται από κοινού από αυτούς προκειμένου να τους συνδράμει στην προσπάθειά τους να βρουν οι ίδιοι εξωδικαστικά λύση της διαφοράς τους.

Ο διαμεσολαβητής πρέπει να είναι ειδικά εκπαιδευμένος, ώστε να μπορεί να ενεργεί με τρόπο τέτοιο που να εμπνέει μεν εμπιστοσύνη στους ενδιαφερόμενους, αλλά και σεβασμό και να τους δίνει εξ υπαρχής να καταλάβουν ότι εκείνος διευθύνει την διαδικασία έστω και αν αυτή επελέγη από τους ίδιους, έστω και αν είναι ελεύθεροι να αποχωρήσουν οποιαδήποτε στιγμή. Όμως, όσο παραμένουν στην αίθουσα της διαμεσολάβησης, ο διαμεσολαβητής είναι εκείνος που διευθύνει την ροή της διαδικασίας. Ας μην παρερμηνευθεί ο όρος «διευθύνει». Πρόκειται για την εξουσία του διαμεσολαβητή να αποφασίζει επί διαδικαστικών θεμάτων, επί θεμάτων συμπεριφοράς και, γενικά, περί εξουσίας, που είναι ταυτόχρονα και καθήκον, να ενεργεί έτσι ώστε να τηρούνται οι ισορροπίες και να διασφαλίζεται μια ήρεμη ατμόσφαιρα, που θα συμβάλει στη εξεύρεση λύσης από τους ενδιαφερόμενους. Αυτά μπορούν να ακούγονται απλά, αλλά δεν είναι. Όταν άρχισα την εκπαίδευσή μου, θεωρούσα ότι θα ήταν πάρα πολύ απλό για εμένα, μετά από τόσα πολλά χρόνια άσκησης της δικηγορίας, να μάθω τι πρέπει να κάνει ένας διαμεσολαβητής. Ήδη από την πρώτη μέρα του σεμιναρίου εκπαίδευσής μου διαπίστωνα ότι, όχι μόνο δεν ήξερα τίποτε, αλλά ότι υπήρχαν τεχνικές εξαιρετικά σπουδαίες και καθοριστικές, περί των οποίων δεν είχα ιδέα και ούτε καν μπορούσα να υποψιαστώ ότι ήσαν απαραίτητοι τόσο λεπτοί χειρισμοί και ότι υπήρχαν τόσοι ταξινομημένοι και καταχωρημένοι κανόνες για την εφαρμογή τους.

Σύμφωνα με τον πρόσφατα ψηφισθέντα Νόμο, στην Ελλάδα ο διαμεσολαβητής πρέπει να είναι δικηγόρος διαπιστευμένος ως διαμεσολαβητής, αν πρόκειται για «εσωτερική» διαφορά, δηλαδή για διαφορά στην οποία όλα τα εμπλεκόμενα μέρη κατοικούν στην Ελλάδα. Εάν πρόκειται περί διασυνοριακής διαφοράς, ο διαμεσολαβητής δεν πρέπει να είναι δικηγόρος, πρέπει όμως οπωσδήποτε να είναι διαπιστευμένος.

Στην πράξη, για να αποκτήσει κάποιος την ιδιότητα του διαπιστευμένου διαμεσολαβητή πρέπει :

i. Να λάβει την απαιτούμενη κατάρτιση από φορέα κατάρτισης διαμεσολαβητών.

Φορείς κατάρτισης διαμεσολαβητών μπορούν να είναι αστικές μη κερδοσκοπικές εταιρείες, τις οποίες συνιστούν από κοινού ένας τουλάχιστον Δικηγορικός Σύλλογος και ένα τουλάχιστον από τα Επιμελητήρια της χώρας. Οι φορείς αυτοί λειτουργούν έπειτα από την χορήγηση σε αυτούς ειδικής άδειας του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

ii. Να πιστοποιηθεί ως διαμεσολαβητής από την Επιτροπή Πιστοποίησης Διαμεσολαβητών, η οποία τελεί υπό την εποπτεία του ιδίου ως άνω Υπουργείου.

Η πιστοποίηση των υποψηφίων διαμεσολαβητών γίνεται μετά από εξετάσεις ενώπιον Επιτροπής Εξετάσεων, στην οποία μετέχουν δυο μέλη της Επιτροπής Πιστοποίησης Διαμεσολαβητών και

iii. Να διαπιστευθεί ως διαμεσολαβητής από το Τμήμα Δικηγορικού Λειτουργήματος και Δικαστικών Επιμελητών, που ανήκει στην Διεύθυνση Διοίκησης του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Καθ'ό,τι αφορά την αναγνώριση του τίτλου διαπίστευσης, που έχουν λάβει διαμεσολαβητές σε άλλο Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, οι σχετικοί όροι και προϋποθέσεις καθορίζονται με απόφαση του κ. Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Επί του παρόντος, στην Ελλάδα δεν έχει ακόμη ιδρυθεί φορέας κατάρτισης διαμεσολαβητών και, κατ'επέκταση, δεν υπάρχουν διαμεσολαβητές εκπαιδευμένοι από Ελληνικό φορέα, ώστε να πιστοποιηθούν από την Επιτροπή Πιστοποίησης Διαμεσολαβητών και, στην συνέχεια, να διαπιστευθούν από το ως άνω Τμήμα του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Αναμένεται δε να εκδοθούν οι απαιτούμενες Υπουργικές Αποφάσεις, με τις οποίες θα οργανωθούν τα θέματα αυτά, έτσι ώστε να μπορέσουν να λειτουργήσουν στην πράξη οι πιο πάνω αναφερόμενες διαδικασίες.

Σήμερα στην Ελλάδα, υπάρχουν 82 διαμεσολαβητές εκπαιδευμένοι από αλλοδαπά διεθνώς αναγνωρισμένα Κέντρα Εκπαίδευσης Διαμεσολαβητών, όπως το CiArb το CEDR κ.λ.π... Από αυτούς, η συντριπτική πλειοψηφία έχει ήδη πιστοποιηθεί από την αρμόδια Επιτροπή των Κέντρων, στα οποία εκπαιδεύτηκαν, αφού πέρασαν τις απαιτούμενες εξετάσεις, μετά την επιτυχή συμμετοχή τους στις οποίες διαπιστεύθηκαν ως διαμεσολαβητές.

Είκοσι από τους διαπιστευμένους κατά τα ανωτέρω διαμεσολαβητές έχουμε συστήσει το **«ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ»**, με την μορφή αστικής μη κερδοσκοπικής εταιρείας, καθώς και την **«ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ»**, υπό την μορφή Σωματείου στο οποίο ανήκομε ήδη όλοι όσοι εκπαιδευτήκαμε ως διαμεσολαβητές συμπεριλαμβανομένων και των μη πιστοποιημένων / διαπιστευμένων ακόμη.

Οι δεξιότητες του διαμεσολαβητή είναι πρωτίστως η ικανότητά του να εμπνεύσει – όπως ήδη εκτέθηκε – εμπιστοσύνη στους ενδιαφερόμενους, να τους πείσει για την αμεροληψία του και να επιτύχει να του «ανοίξουν την καρδιά τους», διότι μόνο τότε θα μπορέσει, διαγιγνώσκοντας την πραγματική αιτία της διαφοράς, να συμβάλει αποτελεσματικά στην εξεύρεση λύσης από τους ενδιαφερόμενους σχετικά με την διαφορά τους, την οποία λύση απαγορεύεται αυστηρά να τους υποδείξει έστω και εμμέσως ο διαμεσολαβητής.

Ο διαμεσολαβητής οφείλει να τηρεί απαρεγκλίτως τον Κώδικα Δεοντολογίας των Διαμεσολαβητών, ο οποίος, στην Ελλάδα, θεσπίζεται με απόφαση του Υπουργού Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων με την οποία προβλέπονται και οι ειδικότερες προϋποθέσεις για την επιβολή κυρώσεων λόγω παράβασης των διατάξεων του εν λόγω Κώδικα.

Το **«ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΙΤΗΣΙΑΣ»** έχει ήδη εκπονήσει αυστηρότατο Κώδικα Δεοντολογίας τον οποίο δεσμεύονται να τηρούν κατά γράμμα οι διαμεσολαβητές / μέλη του.

Ο διαμεσολαβητής δεν είναι υποχρεωμένος να δεχθεί τον διορισμό του, δηλαδή την επιλογή του από τους ενδιαφερόμενους, αλλά εάν τον δεχθεί οφείλει να καταβάλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την σωστή διεξαγωγή της διαδικασίας και να τηρεί αυστηρά όλα τα καθήκοντα και τις υποχρεώσεις του, οι κυριότερες από τις οποίες είναι η αμεροληψία (ίση μεταχείριση των μερών) και η εχεμύθεια. Για να διεξαχθεί διαμεσολάβηση απαιτείται να υπογραφεί συμφωνία περί τούτου από τα ενδιαφερόμενα μέρη και τον διαμεσολαβητή.

Πριν από την έναρξη της διαδικασίας της διαμεσολάβησης, ο διαμεσολαβητής μπορεί, κατά την κρίση του, να επικοινωνήσει με τους ενδιαφερόμενους για να συλλέξει τις απαιτούμενες πληροφορίες, που θα του επιτρέψουν να σχηματίσει σαφή εικόνα της διαφοράς και να προετοιμασθεί καλά. Η καλή προετοιμασία είναι το ήμισυ του παντός. Όσο καλός και να είναι ο διαμεσολαβητής εάν δεν γνωρίζει την υπόθεση και στην παραμικρή της λεπτομέρεια, εάν δεν έχει εμβαθύνει και διεισδύσει σε όλες τις πτυχές της, ελάχιστες πιθανότητες έχει να φέρει επιτυχώς σε πέρας το έργο του.

Ο διαμεσολαβητής – στο προκαταρκτικό στάδιο – είναι προτιμότερο να επικοινωνεί με τους δικηγόρους των ενδιαφερομένων. Πράγματι, σύμφωνα με τον Ελληνικό Νόμο περί διαμεσολάβησης, στην διαδικασία της διαμεσολάβησης οι ενδιαφερόμενοι παρίστανται υποχρεωτικά είτε

αυτοπροσώπως συνοδευόμενοι από τους πληρεξουσίους δικηγόρους τους ή δια των πληρεξουσίων δικηγόρων τους.

Ένας πρακτικός τρόπος ενημέρωσης του διαμεσολαβητή είναι η υποβολή σε αυτόν από τους πληρεξουσίους δικηγόρους των μερών υπομνημάτων με την εξιστόρηση των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς και την θέση κάθε μέρους, στα οποία υπομνήματα καλό είναι να επισυνάπτονται εξ'υπαρχής τα πληρεξούσια των δικηγόρων όταν στην διαδικασία θα παραστούν μόνον αυτοί χωρίς τους πελάτες τους, καθώς και, σε περίπτωση που ένα ή περισσότερα μέρη είναι νομικά πρόσωπα, τα πληρεξούσια των φυσικών προσώπων, που θα τα εκπροσωπήσουν στην διαδικασία της διαμεσολάβησης.

Η αναφορά σε νομικούς κανόνες στα υπομνήματα είναι περιττή διότι - υπό την προϋπόθεση ότι η συμφωνία των μερών δεν προσκρούει σε διατάξεις δημόσια τάξης / αναγκαστικού δικαίου - μπορεί κάλλιστα να παρεκκλίνει των ρυθμίσεων, που προβλέπονται από τον Νόμο. Παραδείγματος χάριν, δυο εταίροι, που διαφωνούν σχετικά με την συνέχιση ή μη της εταιρείας τους, μπορούν ανεμπόδιστα – εάν συμφωνήσουν να διαλυθεί αυτή – να ορίσουν ποσοστό συμμετοχής τους στο προϊόν της εκκαθάρισης διαφορετικό από εκείνο που ορίζει ο σχετικός νομικός κανόνας, σύμφωνα προς τον οποίο κάθε εταίρος μετέχει στο προϊόν της εκκαθάρισης κατά τον λόγο της συμμετοχής του στο εταιρικό κεφάλαιο.

Οι νομικές γνώσεις του διαμεσολαβητή ελάχιστα θα τον βοηθήσουν στην σωστή διεξαγωγή της διαμεσολάβησης και θα χρησιμεύσουν σχεδόν αποκλειστικά και μόνο για να επισημάνει, εάν συντρέξει περίπτωση, την πρόσκρουση σε κανόνες δημόσιας τάξης / αναγκαστικού δικαίου ενδεχόμενης συμφωνίας, που συζητείται από τους ενδιαφε-ρόμενους. Η συνδρομή αυτή είναι, βεβαίως, κεφαλαιώδης, στο μέτρο που, εάν η συμφωνία των μερών προσκρούει σε τέτοιους κανόνες, δεν θα είναι εφικτή η εκτέλεσή της.

Στις περισσότερες χώρες, οι διαμεσολαβητές, εάν δεν είναι αποκλειστικά και μόνον ψυχολόγοι, έχουν οπωσδήποτε γνώση των αρχών της ψυχολογίας, που είναι απαραίτητη για την σωστή και αποτελεσματική διεξαγωγή μιας διαμεσολάβησης.

Εκείνα που διδάσκονται όσοι εκπαιδεύονται για να γίνουν διαμεσολαβητές έχουν κατά ένα πολύ μεγάλο ποσοστό την ρίζα τους στις αρχές της ψυχολογίας και πάντως τις λαμβάνουν οπωσδήποτε υπ'όψη, διότι όποια διαφορά και αν αποτελεί το αντικείμενο μίας διαμάχης δεν είναι ποτέ μια στεγνή σύγκρουση συμφερόντων, αλλά εμπεριέχει πάντοτε ψυχολογικά στοιχεία, θέσεις και αντιθέσεις, δράσεις και αντιδράσεις, που οφείλονται στην ιδιοσυστασία, στον χαρακτήρα και στην ψυχοσύνθεση εν γένει κάθε εμπλεκομένου. Ο άνθρωπος είναι πάντοτε άνθρωπος, δηλαδή ενότητα ύλης και ψυχής. Κατά συνέπεια, ποτέ και τίποτε δεν μπορεί να είναι μόνο υλικό. Για αυτό και αν η διαφορά αντιμετωπιστεί με τρόπο ψυχρό και αποστασιοποιημένο, είναι σχεδόν βέβαιο ότι δεν θα καταλήξει σε εξεύρεση λύσης από τα μέρη, που θα υποχρεωθούν τότε να κινηθούν δικαστικά με

στόχο να εκδοθεί απόφαση, στην οποία δεν θα μπορούν παρά να υποκλιθούν.

Με άλλα λόγια, όταν δεν μπορούμε να επικοινωνήσουμε και δεν καταφέρνουμε μόνοι μας ή με την βοήθεια ενός τρίτου – του διαμεσολαβητή – να λύσουμε την διαφορά μας, προσφεύγουμε σε δικαστικούς αγώνες λέγοντας «ό,τι πει το Δικαστήριο», εγκαταλείποντας ούτως ειπείν τη προσπάθεια να βρούμε εμείς λύση και αποδεχόμενοι εκ προοιμίου – προκειμένου να μην κάνουμε την προσπάθεια – την λύση που θα μας επιβληθεί δικαστικά. Όχι βέβαια αβρόχοις ποσίδιότι πιστεύουμε ότι η δικαστική κρίση θα είναι υπέρ μας. Και εάν δεν είναι πρωτοδίκως θα κάνουμε έφεση, θα κάνουμε αναίρεση και γενικά θα εξαντλήσουμε όλα τα μέσα μέχρι...τελικής πτώσης. Έτσι και το όλο θέμα θα τραβήξει κατ'ελάχιστον όριο μια δεκαετία, στην διάρκεια της οποίας οι ενδιαφερόμενοι θα εξαντληθούν οικονομικά, σωματικά και αυτό ακριβώς θα συμβεί, διότι πολλοί από τους διαδίκους θέλουν να είναι παρόντες στο Δικαστήριο, με αποτέλεσμα να περνούν εκεί ατελείωτες ώρες (πολλές φορές για να ακούσουν, μετά από 3 ή και 4 ώρες αναμονής, ότι η υπόθεση αναβάλλεται) και, βεβαίως, ψυχολογικά. Όλες οι αρνητικές αυτές καταστάσεις αποφεύγονται εάν η διαφορά επιλυθεί με διαμεσολάβηση

Βέβαια, ο διαμεσολαβητής πρέπει να αποκτήσει την ικανότητα να διεισδύει στην ψυχολογία των ενδιαφερομένων και να τους χειρίζεται με τον αντίστοιχα κατάλληλο τρόπο. Όσο μεγαλύτερη είναι η ικανότητά του αυτή, τόσο καλλίτερος είναι ο διαμεσολαβητής και, κατ'επέκταση τόσο μεγαλύτερες είναι οι πιθανότητες να επιτύχει η διαμεσολάβηση.

Ο διαμεσολαβητής πρέπει να κατανοεί τα μέρη και να μπαίνει στη θέση τους, χωρίς όμως να ταυτίζεται μαζί τους. Αυτό είναι και ένα από τα δυσκολότερα σημεία στο θέμα του χειρισμού των ενδιαφερομένων από τον διαμεσολαβητή.

Στην αγγλική γλώσσα, η στάση αυτή του διαμεσολαβητή λέγεται «empathy» σε αντιδιαστολή προς την λέξη «sympathy». Και ενώ η λέξη «sympathy» προέρχεται από την ελληνική λέξη «συμπάθεια», που είναι το ουσιαστικό του ρήματος «συμπάσχω», **η λέξη «empathy» ουδόλως μεταφράζεται στην ελληνική ως «εμπάθεια», η οποία περιέχει στοιχείο πάθους, προσκόλληση σε θέσεις και αντιλήψεις, εμμονή, επιμονή κ.λ.π..** Στη ελληνική γλώσσα, έχει δημιουργηθεί ειδικός όρος για την απόδοση του αγγλικού όρου «empathy», που είναι ο όρος «ενσυναίσθηση». Έχω δηλαδή συναίσθηση του πως αισθάνεται ο συνομιλητής μου, αλλά σε καμία περίπτωση δεν ταυτίζομαι μαζί του, διότι εάν ταυτιζόμουν, θα έχανα οπωσδήποτε την ψυχραιμία μου, την νηφαλιότητά μου και κάθε ικανότητα να τον βοηθήσω αποτελεσματικά.

Στην διαμεσολάβηση, μεγάλη σημασία έχουν, επίσης, η γλώσσα του σώματος και η μη λεκτική επικοινωνία.

Τα θέματα αυτά αποτελούν αντικείμενο πολλών βιβλίων και διδάσκοντα σε πολύωρα σεμινάρια. Γι αυτό, θα επισημανθούν μόνον κάποιιοι καίριοι

κανόνες όπως ο κανόνας ότι ο διαμεσολαβητής πρέπει να έχει επαφή με το βλέμμα με όλους τους μετέχοντες στην διαδικασία της διαμεσολάβησης και μάλιστα όχι μόνο όταν μιλούν.

Συγκεκριμένα, όταν κάποιος από τους παράγοντες της διαδικασίας έχει τον λόγο, ο διαμεσολαβητής πρέπει να τον κοιτά στα μάτια και με το βλέμμα να του δείχνει ότι κατανοεί πλήρως αυτά που ακούει. Εάν συμβεί να μην καταλάβει κάτι, αφού τελειώσει την φράση του ο ομιλών, ο διαμεσολαβητής θα του ζητήσει ευγενικά επεξηγήσεις ή, ακόμη καλλίτερα, θα του πει παραδείγματος χάριν : «Σας παρακολούθησα πολύ προσεκτικά αλλά, για να είμαι βέβαιος/ή ότι κατάλαβα σωστά, επιβεβαιώστε μου, παρακαλώ, ότι εννοείτε..... (ό,τι κατάλαβε ο διαμεσολαβητής) και, εάν κάνω λάθος, διορθώστε με». Με μια τέτοια φράση γίνεται ταυτόχρονα και το λεγόμενο «reframing», που σημαίνει «αναδιατύπωση», η οποία δίνει την ευκαιρία στον διαμεσολαβητή να αμβλύνει ενδεχόμενες οξείες εκφράσεις με στόχο να «πέσουν» οι τόνοι. Εξυπακούεται ότι το «reframing» δεν γίνεται μόνο όταν ο διαμεσολαβητής αμφιβάλλει κατά πόσον κατάλαβε σωστά αυτά που άκουσε, αλλά και οποτεδήποτε κρίνει σκόπιμη την αναδιατύπωση των λεγομένων των ενδιαφερομένων για να μετριασθούν ή ακόμη και για να αποφευχθούν εντάσεις από την χρήση κάποιων «ατυχών» λέξεων ή / και εκφράσεων από τους ενδιαφερόμενους.

Η αναδιατύπωση (reframing) και η σύνοψη (summarizing) είναι δυο από τα σημαντικότερα εργαλεία του διαμεσολαβητή.

Αλλά, ενώ ομιλεί ένας από τους ενδιαφερόμενους και ο διαμεσολαβητής τον κοιτάζει στα μάτια, θα πρέπει να φροντίζει ταυτόχρονα να στρέφει το βλέμμα του, όταν για κλάσματα δευτερολέπτου και σε κάθε έναν από τους υπόλοιπους, οι οποίοι, διαφορετικά, θα αισθάνονται...εγκαταλελειμμένοι, πράγμα το οποίο αποτελεί έναν από τους μεγάλους – ίσως τον μεγαλύτερο – κίνδυνο για την έκβαση της διαμεσολάβησης.

Μεγάλη προσοχή απαιτεί, επίσης, η στάση του σώματος του διαμεσολαβητή, ο οποίος **σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να σταυρώνει τα χέρια του στο στήθος του**, διότι αυτό δηλώνει «κλείσιμο» και δημιουργεί ένα «τείχος» μεταξύ εκείνου και του συνομιλητή του.

Σκόπιμο είναι ο διαμεσολαβητής να σκύβει λίγο προς το μέρος εκείνου που ομιλεί έχοντας τα χέρια του χαλαρά πάνω στο τραπέζι.

4. ΠΟΙΟ ΤΟ ΚΥΡΟΣ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΕΙ, ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΩΣ, ΑΠΟ ΤΗΝ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ?

Κατά το πέρας της διαδικασίας της διαμεσολάβησης, ο διαμεσολαβητής συντάσσει Πρακτικό, που είναι και το μόνο Πρακτικό το οποίο συντάσσεται κατά την διαδικασία της διαμεσολάβησης και πρέπει να περιέχει :

α. Το όνομα και το επώνυμο του διαμεσολαβητή

β. Τον τόπο και τον χρόνο της διαμεσολάβησης

γ. Τα ονόματα και τα επώνυμα εκείνων που έλαβαν μέρος στην διαδικασία της διαμεσολάβησης

δ. Την συμφωνία για διαμεσολάβηση, με βάση την οποία διεξήχθη η διαμεσολάβηση (και η οποία συμφωνία έχει ήδη υπογραφεί πριν από την έναρξη της διαδικασίας) όπως εκτέθηκε ανωτέρω και

ε. Την αιτία της διαφοράς και την συμφωνία, στην οποία κατέληξαν τα μέρη κατά την διαμεσολάβηση ή την διαπίστωση της αποτυχίας της διαμεσολάβησης.

Να σημειωθεί ότι, εάν τα μέρη καταλήξουν σε συμφωνία, το σχετικό συμφωνητικό συντάσσεται από τους δικηγόρους των μερών και όχι από τον διαμεσολαβητή.

Μετά το πέρας της διαδικασίας της διαμεσολάβησης, το Πρακτικό Διαμεσολάβησης, που συντάσσει ο διαμεσολαβητής, υπογράφεται από τον διαμεσολαβητή, τα μέρη και τους πληρεξουσίους δικηγόρους τους. Το πρωτότυπό του κατατίθεται, με επιμέλεια του διαμεσολαβητή, εφόσον ένα τουλάχιστον των μερών του το ζητήσει, στην Γραμματεία του Μονομελούς Πρωτοδικείου της περιφέρειας, όπου διεξήχθη η διαμεσολάβηση.

Από την κατά τα ανωτέρω κατάθεση του, το Πρακτικό Διαμεσολάβησης, εφόσον περιέχει συμφωνία των μερών για ύπαρξη αξίωσης που μπορεί να εκτελεστεί αναγκαστικά, αποτελεί τίτλο εκτελεστό σύμφωνα με το άρθρο 904 παρ. 2 (γ) του ΚΠολΔικ.

Καθ'ότι αφορά την εκτελεστότητα της συμφωνίας, που προκύπτει, ενδεχομένως, από την διαμεσολάβηση, ο Ελληνικός Νόμος υπερτερεί σε σχέση με την Ευρωπαϊκή Οδηγία, σύμφωνα προς την οποία, για να κατατεθεί στην Γραμματεία του αρμοδίου Δικαστηρίου και να καταστεί τίτλος εκτελεστός το Πρακτικό, που περιέχει την συμφωνία, στην οποία κατέληξαν τα μέρη κατά την διαμεσολάβηση, πρέπει να ζητήσουν την κατάθεσή του όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, πράγμα το οποίο «αφήνει ανοιχτή την πόρτα» σε όποιο μέρος, ενδεχομένως, αλλάξει γνώμη, παρά το γεγονός ότι έχει υπογράψει, για να παρεμποδίσει την εκτέλεση της συμφωνίας.

Αντιθέτως, στην Ελλάδα, άπαξ και έχει υπογραφεί το πρακτικό, που περιέχει την συμφωνία των μερών, αρκεί να ζητήσει την κατάθεσή του στη Γραμματεία του Δικαστηρίου έστω και ένα μόνο από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Έτσι δεν υπάρχει περιθώριο για παλινδρόμηση, κακοπιστία ή ακόμη και πονηριά ενός ή περισσότερων μερών μετά από την υπογραφή του συμφωνητικού.

Η κατάθεση του Πρακτικού στην Γραμματεία του Δικαστηρίου επιφέρει αυτοδικαίως την εκτελεστότητα της συμφωνίας των μερών, που περιέχεται σε αυτό. Δεν χρειάζεται, δηλαδή, καμία επικύρωση από το Δικαστήριο. Αρκεί η

υλική πράξη της κατάθεσης για να γίνει η συμφωνία, η οποία περιέχεται στο Πρακτικό Διαμεσολάβησης, τίτλος εκτελεστός.

Σημαντικό είναι, επίσης, ότι προσφυγή στην διαμεσολάβηση διακόπτει την παραγραφή και την αποσβεστική προθεσμία άσκησης των αξιώσεων καθ'όλη την διάρκεια της διαδικασίας της διαμεσολάβησης.

5. Η ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΦΥΓΗΣ ΣΤΗΝ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ

Από την διατύπωση του Νόμου, προκύπτει ότι η συμφωνία των μερών περί προσφυγής σε διαμεσολάβηση επέρχεται αφού έχει προκύψει η διαφορά.

Συγκεκριμένα, ο Νόμος αναφέρει ότι η διαμεσολάβηση είναι δυνατή, εκτός των άλλων περιπτώσεων **και αν τα μέρη συμφωνούν να προσφύγουν σε διαδικασία διαμεσολάβησης πριν ή κατά την διάρκεια της εκκρεμοδικίας.**

Είναι πρόδηλο ότι ο Νομοθέτης έχει προ οφθαλμών διαφορά που ανέκυψε ήδη. Άλλως, δεν θα μπορούσε να γίνει λόγος περί εκκρεμοδικίας. Και ερωτάται, **quid περί της δυνατότητας των ενδιαφερομένων και, συγκεκριμένα, των συμβαλλομένων να περιλάβουν στην σύμβαση τους «ρήτρα διαμεσολάβησης», σύμφωνα προς την οποία οι μελλοντικές ενδεχόμενες διαφορές τους,** που θα προκύψουν από την ερμηνεία ή / και την εκτέλεση της σύμβασης, θα επιλύονται με διαμεσολάβηση, με την έννοια ότι, προ της προσφυγής στην δικαστική διαδικασία, οι ενδιαφερόμενοι θα έπρεπε να επιχειρήσουν να λύσουν την διαφορά τους με διαμεσολάβηση.

Ερωτάται, δηλαδή, εάν οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να περιλάβουν στην σύμβαση τους ρήτρα περί διαμεσολάβησης παρόμοια με την ρήτρα περί διαιτησίας. Η απάντηση είναι ότι, κατ'εφαρμογή του άρθρου 361 ΑΚ, που θεσπίζει την ελευθερία των συμβάσεων, οι συμβαλλόμενοι μπορούν να περιλάβουν στην σύμβασή τους ρήτρα περί διαμεσολάβησης ως πρώτης προσπάθειας επίλυσης της διαφοράς τους πριν προσφύγουν στην δικαστική διαδικασία.

Όμως, κατά την Αιτιολογική Έκθεση του Νόμου περί διαμεσολάβησης, η συμφωνία των μερών περί προσφυγής στην διαμεσολάβηση, πρέπει να επαναλαμβάνεται – και μάλιστα γραπτά – αφού προκύψει η διαφορά.

Αυτό καθιστά σχεδόν άχρηστη την ρήτρα περί διαμεσολάβησης, που θα περιλαμβάνεται ενδεχομένως σε μια σύμβαση αφού, για να υποχρεούνται να προσφύγουν στην διαμεσολάβηση, οι συμβαλλόμενοι θα πρέπει, ούτως ή άλλως, να συμφωνήσουν κάτι τέτοιο αφού αναφύει η διαφορά.

Η παρουσία της ρήτρας περί διαμεσολάβησης σε μια σύμβαση θα είχε νόημα μόνον εάν ήταν αφ'εαυτής δεσμευτική (δεν χρειαζόταν,

δηλαδή, να επαναληφθεί) και μπορούσε ο έχων έννομο συμφέρον προς τούτο διάδικος να εγείρει σχετική ένσταση, εάν ο ή οι αντίδικοι του προσέφευγαν στην δικαστική διαδικασία χωρίς προηγουμένως να χρησιμοποιήσουν την διαδικασία της διαμεσολάβησης, όπως συμβαίνει σε περίπτωση ρήτρας περί διαιτησίας.

6. ΑΛΛΟΙ ΝΟΜΟΙ ΣΤΟΥΣ ΟΠΟΙΟΥΣ ΠΡΟΒΛΕΠΕΤΑΙ Η ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΣΗ ΚΑΙ ΜΑΛΙΣΤΑ ΠΡΙΝ ΤΗΝ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΤΗΣ ΩΣ ΘΕΣΜΟΥ ΔΥΝΑΜΕΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ 3898/2010

α. Το άρθρο 5 του Ν. 2854/2000, με τον οποίο εισήχθη στην Ελληνική Νομοθεσία η Οδηγία 92/13/ΕΟΚ σχετικά με την «Δικαστική προστασία κατά το στάδιο που προηγείται της σύναψης συμβάσεων φορέων, οι οποίοι λειτουργούν στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των τηλεπικοινωνιών», χορηγεί, σε οποιοδήποτε πρόσωπο αποδεικνύει ότι έχει η είχε συμφέρον σχετικά με την σύναψη σύμβασης εμπίπτουσας σε έναν από τους πιο πάνω τομείς και θεωρεί, όχι μόνον ότι υπέστη, αλλά ακόμη και ότι υπάρχει κίνδυνος να υποστεί ζημία λόγω παράβασης της διαδικασίας σύναψης της εν λόγω σύμβασης, το δικαίωμα να ζητήσει την υπαγωγή της διαφοράς σε διαδικασία συμβιβασμού όπως αποκαλείται από τον ως άνω Νόμο, η οποία, στην πραγματικότητα, είναι διαδικασία διαμεσολάβησης.

β. Ο Νόμος 1876/1990, που αφορά τις : «Ελεύθερες συλλογικές διαπραγματεύσεις» προβλέπει – μεταξύ άλλων – την επίλυση συλλογικών εργατικών διαφορών με διαμεσολάβηση, την οποία μπορεί να ζητήσουν τα μέρη σε περίπτωση που αποτύχουν οι διαπραγματεύσεις σχετικά με την σύναψη Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας.

Καθ'ό,τι αφορά τις ατομικές εργατικές διαφορές, υπάρχει Σώμα Επιθεωρητών Εργασίας, που μεσολαβούν μεταξύ εργοδοτών και υπαλλήλων – με αρκετά μεγάλη επιτυχία μέχρι τώρα – με στόχο την εξωδικαστική επίλυση της διαφοράς τους.

γ. Τα άρθρα 99 – 106 του Ν. 3588/2007, που περιλαμβάνει τον νέο Πτωχευτικό Κώδικα, προβλέπουν ότι ο έμπορος, ο οποίος είναι σε θέση να αποδείξει ότι βρίσκεται ή μπορεί να βρεθεί σε δυσχερή οικονομική κατάσταση (όχι όμως σε παύση πληρωμών) μπορεί να ζητήσει από το Δικαστήριο, που θα είχε αρμοδιότητα για να τον κηρύξει σε πτώχευση εάν συνέτρεχε περίπτωση, να ανοίξει διαδικασία διαμεσολάβησης, την οποία το Δικαστήριο πράγματι ανοίγει εάν κρίνει ότι συντρέχουν οι προς τούτο προϋποθέσεις του Νόμου. Την διαμεσολάβηση διενεργεί Διαμεσολαβητής, που επιλέγει από το Δικαστήριο από τον σχετικό κατάλογό του.

δ. Ο Νόμος 3869/2010, που αφορά την «Ρύθμιση των οφειλών υπερχρεωμένων φυσικών προσώπων», παρέχει στα φυσικά πρόσωπα, τα οποία δεν έχουν πτωχευτική ικανότητα και έχουν περιέλθει, χωρίς δόλο, σε μόνιμη αδυναμία πληρωμής χρηματικών οφειλών τους, το δικαίωμα να υποβάλουν στο αρμόδιο Δικαστήριο αίτηση για την ρύθμιση των οφειλών τους σύμφωνα με όσα ειδικότερα προβλέπονται σε αυτόν.

Απαραίτητο προαπαιτούμενο για την υποβολή της εν λόγω αίτησης είναι η εκ μέρους του αιτούντος καταβολή προσπάθειας επίτευξης εξωδικαστικού συμβιβασμού με τους πιστωτές του και η αποτυχία της εν λόγω προσπάθειας, κατά το τελευταίο πριν την υποβολή της αίτησης εξάμηνο. Δεδομένου ότι η προσπάθεια αυτή πραγματοποιείται κατά Νόμον με την συνδρομή είτε του Συνηγόρου του Καταναλωτή, είτε Επιτροπής Φιλικού Διακανονισμού, που προβλέπεται στο άρθρο 11 του Ν. 2251/1994 περί «Προστασίας των Καταναλωτών», είτε Ένωσης Καταναλωτών, είτε του Μεσολαβητή Τραπεζικών Επενδυτικών Υπηρεσιών ή δικηγόρου ή άλλου δημόσιου ή ιδιωτικού μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα φορέα οριζόμενου από το Ειρηνοδικείο με την διαδικασία της Εκούσιας Δικαιοδοσίας, είναι προφανές ότι η διαδικασία αυτή που γίνεται με την συνδρομή τρίτου, αποτελεί διαδικασία διαμεσολάβησης.

Η διαμεσολάβηση, που προβλέπεται από τους πιο πάνω αναφερόμενους Νόμους δεν συμπίπτει απόλυτα με την διαμεσολάβηση σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, που προβλέπεται από τον Ν. 3898/2010.

Οι ως άνω περιπτώσεις είναι μεν απόπειρες φιλικής εξωδικαστικής επίλυσης της διαφοράς, υπάρχουν, όμως, μεγάλες διαφορές με την διαμεσολάβηση του Ν. 3898/2010, οι κυριότερες από τις οποίες είναι ότι ο «διαμεσολαβητής» δεν είναι ούτε ειδικά εκπαιδευμένος, ούτε – κατά μείζονα λόγο – διαπιστευμένος και η διαδικασία δεν είναι εμπιστευτική με την έννοια, που εκτέθηκε ανωτέρω.

Κατερίνα Κωτσάκη.

Δικηγόρος

Διαπιστευμένη Διαμεσολαβήτρια – MCiarb

Πρόεδρος του Σωματίου «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΩΝ»

Εταίρος του Ελληνικού Κέντρου Διαμεσολάβησης και Διαιτησίας

